

ארגון אדם טבע ודין קורא למשרד החקלאות לאסור את השימוש בחומר ההזברה כלורפירפוס

מחקר ישראלי¹ שפורסם לאחרונה הצביע על ירידה של 40% בריכוז תוצרי פירוק של חומרי הזברה בגופן של נשים הרות ושל תינוקות בני יומם. החומרים שנבדקו הם שורה של זרחנים אורגניים (בניהם כלורופירפוס) אשר משבשים את המערכת ההורמונלית של הגוף או פוגעים במערכת העצבים המרכזית.

עבור נשים הרות ההשפעה היא דרמטית יותר שכן חומרים אלה עוברים דרך השלייה לעובר המתפתח. חשיפה לחומרי הזברה אלה בהריון עלולה להוביל ללידות מוקדמות יותר, ירידה במשקל התינוק ובהיקף ראשו.

בשנים האחרונות משרד הבריאות והחקלאות מקדמים רגולציה להגבלה או איסור של זרחנים אורגניים, כאשר המחקר המדובר ניסה לבחון האם הרגולציה החדשה אכן מביאה להפחתת החשיפה של הציבור לחומרים אלו. ואכן נראה כי בכל הנוגע לחומרי הזברה שנאסרו לשימוש נצפתה ירידה בריכוז תוצרי הפירוק שלהם בדגימות השתן של נשים הרות ותינוקות בני יומם.

אולם, המצב לא כך עבור חומרים אשר השימוש בהם רק הוגבל ולא נאסר לחלוטין, בניהם כאמור, כלורופירפוס.

אחד מהחומרים הנחקרים כאמור הוא הזרחן האורגני כלורופירפוס, שהשימוש בו הוגבל, ולא נאסר. כיום, השימוש בכלורפירפוס מותר עדיין לשימוש חקלאי נרחב בישראל (לאחר שנאסר ב- 2007 לשימוש ביתי) באגסים, אבוקדו, תפוחים, תמרים, גפנים ועוד.

החומר כלורופירפוס הוא חומר החשוד כפוגע בהתפתחות מערכת העצבים והמוח אצל ילדים, וכן כפוגע בזיכרון ובמנת המשכל גם בחשיפה בריכוזים נמוכים. מדו"ח שערך משרד הבריאות² עולה כי חשיפת נשים הרות ויילודים לרמות נמוכות של חומרים ממשפחת הזרחנים האורגניים עשויה לפגוע בהתפתחות מערכת העצבים המרכזית של תינוקות ופעוטות, ונמצאה קשורה לפגיעות נוירולוגיות קשות שונות. כך גם מחקר עוקבה שנערך במרכז לבריאות הילד בקולומביה קבע כי חשיפה לכלורופירפוס בהריון עלולה לפגוע בהתפתחות מבנה המוח של העובר ובהמשך להוביל להשפעות קוגניטיביות שליליות, ירידה במנת המשכל ובעיות בזיכרון בילדים.

מכאן עולה, כי חשיפה לחומר כלורופירפוס עשויה לפגוע בבריאות הציבור.

בישראל אנו עדיין חשופים לכלורפירפוס!

המחקר¹ המוזכר לעיל, בדק את ריכוזו של כלורופירפוס בדגימות שתן של נשים הרות ישראליות לאחר שהוגבל לשימוש חקלאי בלבד. משמעות הבדיקה היא בחינה של הימצאות החומר בחשיפה תזונתית של פירות וירקות בלבד.

מן המחקר עולה כי בניגוד לחומרים אשר נאסרו לשימוש כליל, עבורם נראתה ירידה דרמטית בריכוז בדגימות השתן של הנשים ההרות ותינוקות, הרי שריכוזו של כלורופירפוס באותן דגימות לא ירד כלל.

למעשה, בניטור ביולוגי של משרד הבריאות בשנת 2015-2016 התגלה כי תוצרי הפירוק של כלורופירפוס שכיחים מאד בקרב מבוגרים בישראל⁶. כך, בקרב 97% ו-80% מהמבוגרים התגלו שני תוצרי הפירוק של כלורופירפוס (DEP, ו- DEPT -בהתאמה⁷) חשוב להדגיש כי בשונה

¹ מחקר " סביבה אם וילד" שבוצע ע"י החוקרות אליענה עין-מור, זיוונית ארגז-שאלתיאל, תמר ברמן, גומעאה נטשה, אברהם בן-שטרית, רונית חיימוב-קוכמן ורונית קלדרון-מרגלית, במימון הקרן לבריאות הסביבה.

² https://www.health.gov.il/publicationsfiles/organic_phosphates_2015_2016.pdf

מהירידה בריכוזם של זרחנים אורגניים אחרים בהשוואה לניטור שנעשה בשנת 2011, תוצר פירוק המעיד על נוכחות כלורופיריפוס לא ירד, אלא אפילו עלה! כמו כן, מאחר ותכשירי הדברה המכילים כלורופיריפוס מיוצרים בישראל ע"י חברת אדמה מכתשים בע"מ נראה כי מלבד חשיפה תזונתית של כלל הציבור, ישנה גם חשיפה תעסוקתית לחומר זה.

בהתאמה נראה שגם בפירות ובירקות המשווקים לציבור כלורופיריפוס הוא אחד מחומרי ההדברה אשר מתגלים בשכיחות גבוהה ובחריגות מהתקן הקבוע בחוק, זאת לפי דו"ח הניטור של משרד הבריאות ב-2014 וכן ב-32016..

נציין כי מלבד הסכנה לבני אדם, כלורופיריפוס פוגע גם בבעלי חיים ובפרט רעיל מאד לדבורים, דגים וציפורים.

כאמור, החומר מאושר לשימוש חקלאי בישראל, וזאת על אף שעיון בפרוטוקולים של דיוני הוועדה הבין משרדית האמונה על רישום חומרי ההדברה, אשר הגיעו לידי אדם טבע ודין במסגרת עתירת חופש מידע נגד משרד החקלאות לאחר שזה סירב להעביר לה את המידע (עת"מ 4265-08-18 אדם טבע ודין נ' משרד החקלאות), הצביע על חשש של משרד הבריאות ושל הוועדה הבינמשרדית מפני סיכון כתוצאה מחשיפה לחומר זה ממים ומזון. כפי שהמחקרים שהובאו לעיל מראים, הגבלת השימוש בחומר לשימוש חקלאי לא הובילה לירידה בהימצאות החומר במזון.

במאמר מוסגר ראוי לציין כי תחת ממשל אובמה, ה-EPA החליט לאסור על השימוש בכלורופיריפוס, ואולם ממשל טראמפ הפך את ההחלטה ואימץ את העמדה הכלכלית על פני הבריאותית.

עם זאת, לאור הממצאים החמורים המעידים על פגיעה נוירולוגית בילדים כתוצאה מחשיפה לכלורופיריפוס⁴, בית המשפט הפדרלי, הורה ל-EPA לאסור על השימוש בחומר בשנה שעברה⁵. החלטה בערעור שהגיש ה-EPA על החלטה זו צפויה להינתן ביולי, אולם בקליפורניה כבר הודיעו בחודש שעבר, על איסור השימוש בכלורופיריפוס⁶ לצד השקעה של יותר מ-5 מיליון דולר לטובת סיוע לחקלאים למעבר לאלטרנטיבות ברות קיימא. קליפורניה מצטרפת לניו יורק והוואי, שהעבירו חוקים האוסרים על השימוש בכלורופיריפוס בשנה האחרונה, שיכנסו לתוקף ב-2021 ו-2022⁷.

כך למרות שהרגולטור בישראל ניסה בעבר להגביל את חשיפת הציבור לזרחנים אורגניים בכלל ולכלורופיריפוס בפרט באמצעות הגבלת השימוש לחקלאות בלבד, נראה כי החשיפה התזונתית לכלורופיריפוס דרך פירות וירקות משמעותית שכן הממצאים מעידים על שאריות

³ בדו"ח ניטור לשאריות חומרי הדברה במזון של משרד הבריאות, 2016, נראה כי כלורופיריפוס הינו מחומרי ההדברה אשר בלט מבחינת חריגות בשאריות חומרי ההדברה בתוצרת, בין השאר נמצאו חריגות בכוסברה, דלורית דלעת, ענבים ועוד. https://www.health.gov.il/PublicationsFiles/pest_findings2016.pdf

⁴ https://www.cdpr.ca.gov/docs/whs/pdf/chlorpyrifos_srp_findings.pdf

⁵ <https://www.indiananenvironmentalreporter.org/content/posts/20180926-epa-appeals-major-pesticide-ban/lulacpetition.pdf>

⁶ <https://www.theguardian.com/us-news/2019/may/08/california-pesticide-ban-chlorpyrifos-agriculture>

⁷ <https://www.cnbc.com/2019/05/08/california-moves-to-ban-farm-pesticide-that-trumps-epa-has-defended.html>

<https://www.apnews.com/cbddd53fe89a422a998f18faf9f77a96>
<https://www.hawaiinewsnow.com/story/38410644/hawaii-to-become-first-state-to-ban-pesticide-linked-to-learning-developmental-delays-in-children/>

גבוהות שלו בגופם של מבוגרים ונשים הרות בישראל לעומת זרענים אורגנים אחרים, וביתר שאת בהשוואה לממצאי ניטורים ביולוגים מקבילים בעולם.

לאור הסכנות הבריאותיות של הזרען האורגני כלורופיריפוס אנו קוראים לוועדה הבינמשרדית ובהמשך למשרד החקלאות לאסור את השימוש בחומר לחלוטין.